

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IX. Tobias præsentiaë divinæ cultor observantissimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

CAPUT IX.

Tobias presentie divine cultor observantissimus.

SI quis ideam & prototypon vita Christiane ex virtute agende inspicere, & compendio velit discere, quidquid ad omnem virtutis exercitationem spectat, vix melius quid, aut brevius, aut ordinatius inveniet, quam preceptiones, quas Tobias pater dedit filio. Nam primò erudit illum, qui se gereret erga Deum, idque preceptis tribus. Deinde docuit illum, qui se gereret erga homines, idque sex preceptis. Tertio denique instruxit illum, qui se gereret erga seipsum, idque tribus etiam preceptis. Hic ordo paternæ cohortationis est: preceptiones singulas inspiciamus.

Officium erga Deum preceptiones ternas complectitur. Prima est, Religio & Pietas: Omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum. Quibus verbis filio assiduam divinæ presentie venerationem commendavit. Altera est, Laudatio Dei continua: Omni tempore benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permanceant. Tertia est, Aversio ab omni peccato perpetua: Cave, ne aliquando peccato consentias, & pratermittas præcepta Dei nostri.

Officium erga homines, quod in charitate potissimum, & justitiâ consistit, præceptionibus senis comprehenditur. Prima est, erga parentes: Honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ tuæ. Secunda, erga pauperes: Ex substantiâ tuâ fac elemosinam: Quomodo potueris, ita esto misericors. Ubi etiam docet, quibus, quomodo, ex quâ crumenâ, quo fructu sit largiendum. Tertia, erga mercenarios: Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, solum et mercedem restitue. Quarta, erga Consiliarios: Consilium semper à sapienti perquire. Quinta, erga Defunctos, Patrem tuum, & vinum tuum super sepulchrum justis constituere. Sexta, erga quoscunque alios: Quod ab alio oderit fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. En sapientissimum Charitatis & Justitiæ brevium.

Officium erga seipsum, est victoria sui, & decorum quod præceptionibus tribus continetur. Prima est, Submissio & modestia: Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas. Secunda, omnis lascivie & adulterii fuga: Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & prater uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Tertia paupertatis, & aliarum ærumnarum tolerantia: Noli timere, fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timerimus Deum. Atque hoc vitæ Christianæ compendium. Has præceptiones uberius explicare magni voluminis negotium est: Nos primam omnium præceptionem delibabimus, explicaturi divinæ presentie venerationem assiduam, ob quam jure merito dici possit Tobias presentie divine cultor observantissimus.

§. 1.

DEI presentia in omni loco veneranda Nicetas Nicetas l. 2. cap. 10. per novem paragraphos. Deus est in omni loco verè præfens. In omni loco, inquit, omni loco verè præfens. Omnes viæ hominis patet oculis ejus, spirituum ponderator est Dominus. Magnus consilio, inquit, & incomprehensibilis cogitatu; cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam, ut reddas unicuique secundum vias suas. Idem adstruens Paulus: Non est, inquit, ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus: discretor cogitationum & intentionum cordium.

non diuturna sunt, sed ad mortem adigunt, & per mortem ad immortalitatem transmittunt. Tolereus ergo tam levia, quam gravia; illa, quia modica; hæc, quia brevia. Hoc enim pro certo habet, omnis qui te colit, quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur. Beatus Leo præful Romanus summus ad hanc ipsam spem nos animans: Certa est, inquit, & secura expectatio promissæ beatitudinis, ubi est participatio dominicæ passionis. Scientes, inquit Paulus, quod sicut socii passionum estis, sic eritis & consolationis. Nam si commortui sumus, & convivimus: si sustinebimus & conregnabimus. Arnulphus quidam religiosæ Cisterciensis familiae vir eximie pius morbo & viscerum doloribus colicis, adeo laboravit, ut aliquanto tempore in mortium jacuerit. Ubi demum ad se rediit, coram pluribus exclamavit: Vera sunt omnia, Domine Jesu, quæ dixisti. Idque sapius ingeminavit. Interrogatus, qui valeret, has ipsas voces reddidit: Vera sunt omnia, Domine Jesu, quæ dixisti. Qui aditabant, linguâ eum delirare, & aliena loqui præ doloribus putabant. Quibus ille: Sanæ mentis sum, inquit, & affirmo verissimum esse, quidquid Christus in Evangelii amatoribus crucis promissit. Magnus hic dolor qui me exerceat, sed hoc mihi nomine gratus est, quia spem certam ingerit æternæ voluptatis. Hoc igitur certo habet, omnis qui Deum colit, quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur. Et necesse profus est, homo fidelis & superis carus sit, cui Christus suam crucem ferendam committit, tolerantiam amplissimè remuneraturus. Ponaventura rem ita explicat: Qui pedites eunt peregre, æstuante jam celo sarcinulas suas, si possint, in alios partuntur; sed non cuivis pallium, aut cum pecuniâ bulgam, sed noto homini ac fido tradunt, ita Christus ad patiendi societatem vocat, quos charissimos habet & fidelissimos. Hos inter felleum partitur calicem, & onera, quæ ipsemet gestavit, amicis dividit, in amicitia symbolum & futuræ remunerationis argumentum.

Dices: At enim æquè multa, vel plura patiuntur homines mali. Fateor, sed ea, quam ferunt, non est crux Christi, sed mundi, sed diaboli. Sed unde, inquires, hoc scitur? E pluribus, nec fallacibus signis: verba & gestus horum crucigerorum considera; observa eorum diffidentiam, pusillanimitatem, impatientiam, murmurationem, inconstantiam. Verbum vetus est: Laurigeri multi, pauci Phœbi: ita priorum crucigeri multi, pauci patientes & probi. Inter illos & istos discrimen invenire non difficile. Non obmurmurat, neminem accusat, præmium in celo expectat, qui crucem Christi causâ portat. Ideo Sara tam signanter dixit: Hoc autem pro certo habet, omnis qui te colit, quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur. Subinde mater terrificam se fingit infantem, pignus complicat, tonat, minatur, fulminat, quasi jam infantem vivum devoratura; ira est, imprecatio dira est, sed matris; nollet fieri, quæ imprecatur, quia mater est: ita Christus nonnunquam vultum leonis induit, unguis exerit, ignes vomit, dentes stringit, nihilominus læviendo patitur, quia pater est. Hoc igitur pro certo habet, quisquis illum colit, suas miseras amplissimis præmiis emutandas. Hoc unicum ergo quærendum: Colitis Christum, amatis Deum? Colimus, amamus. Hoc ergo habetote pro certo, quod vita vestra, si in probatione fuerit, coronabitur. Altum ingemiscens Jobus: Solum mihi, ait, superest sepulchrum. Nos hilaritè loquamur: Solum nobis superest cælum. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ. Non sum primus, cui lævitas calamitatis attulit exordium salutis. Progrediamur magno animo, & patiamur cum Christo, pro Christo. E cruce in paradysum compendiosissimus est transitus.

Tobias erudit filium qui se gereret erga Deum, homines, & seipsum.

Erga Deum præceptum. Tob. cap. 4. vers. 6. Secundum: Ibid. v. 20. Tertium. Ibid. v. 6. Erga homines præceptum. Ibid. v. 3. Secundum. Ibid. v. 7. Tertium. Ibid. v. 15. Quartum. Ibid. v. 19. Quintum. Ibid. v. 17. Sextum. Ibid. v. 16.

Erga seipsum præceptum. Ibid. v. 14. Secundum. Ibid. v. 12. Tertium. Ibid. v. 23.

Nicetas l. 2. cap. 10. per novem paragraphos. Hier. e. 32. vers. 19. Hebr. cap. 4. v. 12. & 13.

cordis: Clarissime Propheta, quem dixi, & ad institutum
Hier. c. 23. accommodatissime. Si, inquit, occultabitur vir in abscon-
ditis, & ego non velle eum? dicit Dominus. Nunquid non ca-
lum & terram ego impleo? dicit Dominus. Est ergo religio-
nis Christianæ dogma multo certissimum & prima-
rium, Deum locis omnino omnibus esse præsentissi-
mus, & quidem, cum dividi non possit, totum Deum.
Hanc evidentissimam Dei nostræ veritatem præcæ leg-
is Triumviri sanctissimi, Noë, Job, David probè per-
spexerunt, eam summe venerati. Noë vir justus atque per-
fectus fuit in generationibus suis: cum Deo ambulavit. Perinde
Genes. c. 6. uti duo euntes peregre inter mutuos aspectus suaviter
verf. 9. colloquuntur, alter alterum intueatur. Ita non solum
Deus Noënum, sed & Noëmus Deum identidem aspe-
xit. Et nisi hoc sanctum exercitationis genus habuisset,
motus tam sanctos inter vitiorum colluviem, homines
nequissimos, tueri agrè potuisset. Lasciviebat orbis uni-
versus impiis deliciis intentissimus, at ille ambulabat
cum Deo, solum Deum respiciebat: hinc centum anno-
rum ædificio molestissimum non succubuit.

Job cap. 31. Jobus de seipso: Nōme ipse, inquit, considerat vias meas,
verf. 4. & cunctos gressus meos dinumerat? Facile quis persuaderetur
sibi ipsi attendere, si cogitet gressus omnes, quibus nihil
inest mali, à Deo numerari. Si numerat gressus, multo
magis spurcas cogitationes, impios sermones, pravas
actiones. Deus exactissimus est Arithmeticus, qui vider,
auditque omnia, & nihil non habet in numerato. Quod
Idem c. 13. & Jobus expendens: Observasti, ait, omnes semitas meas,
verf. 27. & vestigia pedum meorum considerasti. Hoc me terret, con-
tinetque in officio.

Psal. 15. v. 8. Eiusdem animi beatissimus rex David: Providebam,
inquit, Dominum in conspectu meo semper. Crebrius tui, mi
Deus, recordor, cogitatione frequentius te, quam dex-
teram meam, intueor: jugi hoc divinæ præsentia intui-
tu vir tantus, vir secundum voluntatem Dei evasit. Hæc
illi studia sanctimoniam contulerunt. Nèc ipse diffire-
Psal. 118. tur: Servavi, ait, mandata tua, & testimonia tua, quia omnes
verf. 168. viæ meæ in conspectu tuo. Hæc una mentis exercitatio plu-
rimos ad sublimem sanctimoniam gradum evexit.

Idololatras Deum locis omnibus præsentem nec idololatras igno-
rarunt. Homero Deus sol est omnia collustrans, omnia
cernens. De supræsti Numinis in omni loco præsentia
Annæus Seneca pluribus epistolis ea disserit, quæ ab
Ambrosio aliquo, aut Augustino, aut Chrysostomo di-
cta, scriptæve censeas. Hinc mores & vita Senecæ tam
compolita, & à vitiiis remota, ut viros non Christianos
solum, sed & religiosos Deoque factos in ruborem da-
re possit. Quisquis aut ignorantia, aut desidia istud circa
præsentiam divinam studium negligit, ingentem cum-
mulum vitiorum brevi colliget: ita enim vivet, perinde
ac si eum oculus omnium actionum arbiter non cernat.

Reperit asylum alicubi, quod securitatem magis
promittat, quàm præster, asylum mendax & charta-
ceum. Joabus belli dux in asylum se recepit, ad aram ta-
bernaculi confugit. Quod ubi Salomon rescivit, eum
exire jussit. Joabus noluit. Illuc igitur fulmen regium
3. Reg. c. 2. penetravit, & missa vox: Interfice eum ibi. Ita plures è re-
verf. 29. fugi latebris extracti, quod asylum crediderunt, locum
supplicii esse senserunt.

S. II.

Peccatores Vicunque culpis gravioribus se obstringunt, om-
nes unicum habent asylum, sed diaboli, sed char-
taceum, malè tutum. Nec enim in cælo securi sunt cum
Lucifero, nec in terrâ cum Adamo, nec cum Jonâ in
Psal. 138. pelago, nec cum Judâ in tartaro. Hæc omnia latibula
v. 8. & 9. mente obiens David: Si ascendero, inquit, in cælum, tu
illuc es; si descendero in infernum, ades; si habitavero in extre-
mis maris, ades. Nusquam asylum, nusquam. Quibus
Asylum ergo latibus homines vitiosi se abscondunt, quo se asylo
diaboli yoclaudent, diaboli chartaceo: asyli hujus nomen est: Non

A videor. Elata mentis homo, fastu turgidus, qui se aliis cætur
non æquiparare tantum, sed & præferre audet, in asy-
lum hoc confugit: Non videor. Ambitiosus, quem auræ
pasunt inanes, qui basilicas in aëre struit, in asylum
istud se recipit: Non videor. Qui iras & odia coquit, ple-
nus invidia & alienâ felicitate tabescens hoc ipso clau-
ditur asylo: Non videor. Coccus venenarius, qui viperas
& colubros lixat, qui libidinosis & impuris cogitatio-
nibus sese oblectat, in hoc eodem latere se posse sperat
asylo: Non videor. Fures, obtrectatores, ganeones, im-
postores, adulteri in hoc ipsum sese illatebrant asylum:
Non videor. Ipse etiam David in asylum istud se pro-
tere cogitans, jamque pæne fugam adornans: Et dixit, Psal. 141.
ait, forsitan tenebra conculcabunt me. Quis enim resciat,
verf. 11. quid in tenebris rex faciat? Perinde, ut ceteri è plebe,
tutus latebo.

Sed pedem mox revocans: Quia, inquit, non tenebra
obscurabitur à te, & nox sicut dies illuminabitur. O Domi-
ne, tui oculi in tenebris æquè omnia pervident, atque
ipso claro meridie. Et nox illuminatio mea in deliciis meis. Ibid. v. 12.
Voluptas, quam ego mihi in abdito quærebam, in aper-
tissimam lucem protracta est, scelera mea jam omni-
bis nota. Furtivi in Bethsabee amores, clancularia
Uriæ Epistola, jam urbe totâ, jam regno meo, jam orbe
universo innouerunt. Deprehensus sum in flagitiis, vi-
deor, Domine, videor, à tuis certè oculis, licet omnes
humanos fallam, tuos fallere, sopire tuos non possum.
Medius mei pectoris, medius oris mei, medius mei ce-
rebrî, & corporis totius resides: quò vel oculis, vel ma-
nus, vel pes meus exerrat, te Deum invenit præsentissi-
imum. Arcanissima cordis mei penetrabilia, tibi, ô Deus,
nunquam non patent; Videor. Atque hoc illud om-
nium proborum asylum est munitissimum: Videor, vi-
deor, ô mi Deus, videor à te, etsi mortalium nemo vi-
deat. Hoc illud asylum est, quod à gravioribus noxiis præsentis
omnibus defendit ac protegit. Contra priores illos in

C cacodæmoni, asylo malè latitantes Isaias illum vocifer-
atur: Væ, qui profundi estis corde, ut à Domino abscondatis
consilium; quorum sunt in tenebris opera, & dicunt, quis videt istos?
nos? & quis novit nos? Perversa est hæc vestra cogitatio. Flagi-
tiis exundat orbis; mundus totus in maligno positus est, non t. 1. m. 4. v. 1.
est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. Ut autem tan-
to licentius peccent, ad unum omnes confugiunt asy-
lum; Non videmur. Quod testatissime affirmans Ezechiel:
Dixerunt enim, inquit, dereliquit Dominus terram, & Do-
minus non videt. Idem impietatis & nequitia asylum di-
gitò monstrans David: Et dixerunt, inquit, non videbit? Psal. 139.
Dominus, nec intelligit Deus Jacob. Idem ex ore impiorum
Jobus pronuntiat: Quid enim novit Deus? & quasi per cali-
ginem judicat: Nubes latibulum ejus, & nostra non considerat,
& circa cardines cali perambulat.

In hos jure merito exandescens David: Intelligite, in-
quit, insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Qui 9. v. 12.
plantavit aurem, non audiet, aut qui fixit oculum, non consi-
derat? Dominus scit cogitationes hominum. Dei oculos om-
nia momento intuentes nemo claudet, nemo fopiet,
nemo eos velamine ullo conteget: Non præterit illum
omnis cogitatus, & non abscondit se ab eo omnis sermo. Abs-
sum & cor hominum investigavit, & in astutiâ eorum exco-
gitavit. Cognovit enim Dominus omnem scientiam.

Ideirco, mi Tobia, mi Christiane, omnibus diebus vita
tua in mente habeto Deum; Dei præsentiam in omni loco
assidue venerare. Huic præceptioni sacræ, conjunctissi-
ma est illa, quæ primam ultro sequitur: Omni tempore
benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia con-
silia tua in ipso permaneant. Quemadmodum autem fieri
non potest, ut homo jam cælo receptus Deum aperte
aspiciat, & Deum non intimè diligit; ita profus fieri
vix potest, ut quis Deum complectatur animo, & Dei
præsentiam jugi veneratione prosequatur, & non sin-
gulis horis aliquoties Deum invocet, ac laudet. Quam
pronom

pronum & facile cuius de die sapius Christum ita compellare: Domine JESU, miserere mei, & dirige me. In illa geminæ solùm voculæ: Domine JESU, precatio sunt non minus pia, quàm succincta. Nam cetera illis vocalis addenda, vel plus affectus satis exprimit, aut pactum maritimum cum Deo intum pronuntiat. Hinc saluberissimi consilii est ut non sani tantum, sed & ægoti ac moribundi has ipsas voces, Domine JESU, assidue tam ore, quàm corde volvant: alia his vocalis duabus in ritum precectionis adjicienda satis intelligit Deus, qui etiam corvorum se invocantium idioma novit. Nec enim opus omnem orationis sensum & affectum verbis exprinere, quando Deo loquimur, qui ab omni æternitate scivit, quid non tantum locuturi, sed & cogituri unquam essemus. Has voces, Domine JESU, à beato Paulo, Stephano, aliis sanctissimis viris usurparas discimus, & eadem merito assidue usurpamus.

Ubi ergo presentie divinæ venerandum studium est, illic continua pæne ad Deum sequitur aspiratio. Deus omni tempore benedicendus. Beati calites indefinenter, continuè, summâ cum suavitate Deum & amant & laudant, & nec puncto quidem temporis has actiones dulcissimas intermittunt. Omne cali momentum mel merissimum, merissimas habet voluptates. Dum vivimus, beatos calites hac amoris & laudis indeficiente ac jugi perpetuitate imitari non possumus, nihilominus urget præceptio. *Omni tempore benedic Deum, saltem horis singulis, saltem aliquoties in horas singulas.*

§. III.

Verum præcepti huic additur: *Et pete ab eo, ut vias tuas dirigat.* Si vel ad pusillum temporis spatium nostro nos pede gradi permittat Deus, mox impingimus, cespitamus, hallucinamus, offensamus, labimur, conculemur; adeò à Deo pendemus, ut heri natus infantulus à nutricis vel gerulæ manu. Verissimum illud Christi: *Sine me nihil potestis facere.* Omnis sufficientia nostra ex Deo est. Promissis nos Deus erigens per Psaltem: *Firmabo, inquit, super te oculos meos. Tu contra & tuos in me perpetim flecte: hoc saltem age, ut tuos nunquam à me penitus avertas, quin iterum, ac iterum, iterumque horis singulis me aspicias. Sic ad me identidem respiciens intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, quâ gradieris: firmabo super te oculos meos.*

Hieronymus Plarus memorat Andreæ Spinolam virum triginta & octo annorum animo ingenti exaruisse ad fluxa omnia deserenda, quò se penitus divinis obsequiis in religiosa familiâ obtundis consecraret. Obstabant multa, quæ moram injiciebant, & jam pæne ad sanctiora transeuntem revocabant. Alia sanè suadebant nobilissima profapia, valetudo tenuis, incommoda, morbis obnoxia, lautior antehac mensa, quies adesto corpori necessaria, dignitatis amplitudo, disciplina religiosæ difficultas. Plura talia ad sanctiorem vitam properanti præpedimentum objiciebant. At ille in hoc cogitationum actu sæpius ad Deum versus precabatur: *Dirige me, Domine JESU, dirige me.* Non frustra fuit hæc precatio. Repente animo illud psaltæ objectum: *Deus, qui precinxit me virtute, & posuit immaculatam viam meam, qui percussit pedes meos tanquam cervorum, & super excessa statuit me.* Hic pavida cogitationes evanuerunt omnes. Ergo se totum divino arbitrio permittit, & deum ausus, quod cœperat, reliquum omnem spiritum impendit Deo, in Societatem JESU adscriptus. Ipse dein fassus est, in eo se trichinidæ sæpius prædisse, & lautius ut hospitem exceptum, pleraque ramen ferula & insulsa sibi & fordida fuisse visa, nunc verò strictissimam ferculorum legem & dietam palato insigniter respondere; & verò etiam interrogavit, num sibi singulare quid pararetur? Non solùm famas, sed omne verbum, quod procedit de ore Dei, condit epulas. *Omni suffi-*

cientia nostra ex Deo est; in eo res vertitur. Deus nos dirigat, & viciniam. Nec refert, per quos anfractus & ambages nos ducat Deus, modò ducat, modò dirigat. Falco cum ad ardeam oppugnandam emittitur, si quidem probè sit eruditus, non viâ rectâ sursum evolat, sed velut fugiens, laevorsum, aut dextrosam ascendit, ut superne ruens confingat hostem. Haud aliter in vitâ nostrâ sunt plurima, quæ plane anfractuosa videantur, aut noxia: quòd si Deus nos ducat, Deus dirigat, & valde recta, & admodum utilia suo tempore patebunt.

Primam præceptionem de presentia locis omnibus venerandâ; Alteram de Deo omni tempore benedicendo. Tertia rectè sequitur: *Cave ne aliquando peccato consentias.* Letali peccato vel unico consentire, non est aliud, quàm scitum Deo letalem intentare, promissi cœli syngrapham lacerare, & in flammis excutere. *Letaliter peccasti? Deum tibi hostem constituisti, beatitudinem cœlestem perdidisti, ignis æterni supplicium cur?*

commeruisti. Hoc verissimè habet mali qualibet letalis noxa, & letalium vel minima. Et quomiserabilis: culpæ capitalis reo plerumque non satis est semel deliquisse, sed delicta iterum iterumque, repetit, & scelus necit sceleri. Nam sicuti furum tirones novelli laverniones, cum semel carnificis ferulam acceperunt, vix amplius Mercurii tribu excedunt, jam patibulo initiati sunt: ita procius, qui semel graviore noxâ consentierunt, jam cacodæmonis jugum subierunt, jam in ejus potestatem tranferunt, jam tartaro consecrati sunt; si mors vitam raperet, ad inferos recta migrarent. Hinc sanè dubitem, an ullus hominum apud inferos pœnas luat, qui uni soli in graviore culpâ se obstrinxerit. Peccatum primum celerrimos habet transitus ad alterum. Qui semel malus, sæpius malus, verosimillimâ conjecturâ. Rex David adulterium & homicidium facillimo nexu copulavit, levi motu à flagitio in flagitium aggressus. Impius Saul semel ausus Deo non parere, ausus invidere Davidi, omnia denique flagitia ausus est patrare. Eunt aliqui, sed pauci, de virtute in virtutem, quod psaltes dixit, ita plurimi eunt de vitio in vitium. Hinc maxime refert, quod Tobias monet, nec semel quidem ulli culpâ graviore consentire. Gustatâ vel semel vitiorum dulcedine difficillimum infrenem appetentiam, ne prolabatur ulterius, coercere. Ergo trigeminam hæc Tobias præceptionem insculparamus pectori. 1. Deum in mente habeamus omnibus diebus vitæ nostræ. 2. Benedicamus Deum in omni tempore. 3. Caveamus ne aliquando peccato consentiamus. Hanc porò viam teneamus: libemus de virtute in virtutem.

CAPUT X.

Tobias elemosynarum largitor liberalissimus.

Præceptione triplici Tobias filium fortissimè ad optimos mores. Quippe illum erudit. 1. Quâ ratione se gereret adversus Deum. 2. Quem adversus hominem se præberet. 3. In seipsum quis esset. De his omnibus singillatim disserere præter nimium dictionis foret. Nos hîc de eo solùm loquemur, quod omnes homines spectat, & de quo supremi iudicii die maxima & pæne sola erit quæstio: quo nimirum animo fuerimus in pauperes & afflictos, quid elemosynæ ac stipis sparserimus in egenos. *Elemosyna, inquit Tobias, ab omni peccato & à morte liberat, & non patietur animum ire in tenebras.* Elemosynam omnes divini libri plurimum commendant. Ergo de elemosynis, sed oratione adstrictè factâ breviter, summamque disseremus.

§. I. Filium